

A. Tolkningsexempel om distansarbete

Tolkningsexempel:

1: Arbetsresa från en distansarbetsplats till ett **fast tjänstgöringsställe** (tjänstgöringsställe av bestående natur) **i början av arbetsdagen:**

- det är fråga om en arbetsresa
- restiden utgör inte arbetstid
- arbetsgivaren ersätter inte resekostnaderna.

2: Arbetsresa från ett **fast tjänstgöringsställe** till en distansarbetsplats **i slutet av arbetsdagen:**

- det är fråga om en arbetsresa
- restiden utgör inte arbetstid
- arbetsgivaren ersätter inte resekostnaderna.

3: Arbetsresa från en distansarbetsplats till ett **annat arbetsställe** än ett fast tjänstgöringsställe **i början av arbetsdagen:**

- det är fråga om en arbetsresa
- restiden utgör inte arbetstid
- om resan **från bostaden** till det andra arbetsstället medför större kostnader än resan till det fasta tjänstgöringsstället, ersätts skillnaden mellan kostnaderna enligt bilaga 16 § 2 mom. 2:
 - se bilaga 16 § 2 mom. 2. Denna avtalspunkt gäller även distansarbete, dvs. man **jämför en sedvanlig resa från bostaden till det fasta tjänstgöringsstället** med resan från bostaden till det andra arbetsstället. Se exempel på beräkning under avtalspunkten i fråga
 - om distansarbetsplatsens läge medför större kostnader för den anställda, ersätts dessa inte.

4: Arbetsresa från ett annat arbetsställe **till en distansarbetsplats i slutet av arbetsdagen:**

- det är fråga om en arbetsresa
- restiden utgör inte arbetstid
- om resan från det andra arbetsstället **till bostaden** medför större kostnader än resan från det fasta tjänstgöringsstället till bostaden, ersätts skillnaden mellan kostnaderna enligt bilaga 16 § 2 mom. 2:
 - för precisering, se punkt 3.

5: Arbetsresa från en distansarbetsplats **till ett fast tjänstgöringsställe under arbetsdagen**, dvs. under arbetsskiftet:

- det är fråga om en arbetsresa
- restiden utgör inte arbetstid
- arbetsgivaren ersätter inte resan
- på motsvarande sätt utgör återresan under arbetsdagen inte arbetstid och arbetsgivaren ersätter inte resan
 - **jfr exempel 1–2.**
- **Tolkningen ovan gäller fall då:**
 - behovet/skyldigheten att ta sig till arbetsplatsen inte kommer till den anställdas kännedom oväntat mitt under ett arbetsskift
 - gäller exempelvis sådana fall då den anställda själv vill åka till det fasta tjänstgöringsstället mitt under arbetsdagen och fall då den anställda känt till behovet innan arbetsskiftet började. Exempel: en arbetstagare utför distansarbete mån–ons och arbetar på kontoret tor–fre. Om det på onsdagen finns behov av att komma till det fasta tjänstgöringsstället på grund av ett möte, är det fråga om en arbetsresa.
- Om arbetsgivaren (oväntat) förutsätter att den anställda mitt under dagen kommer till det fasta tjänstgöringsstället:
 - begäran borde inte komma som en fullständig överraskning, eftersom man när man avtalar om distansarbete också ska komma överens om huruvida det oväntat kan uppkomma ett behov av att komma till arbetsplatsen, så att den anställda kan avgöra var han eller hon utför distansarbetet. När man avtalar om distansarbete ska det finnas tydliga anvisningar om huruvida t.ex. en arbetstagare som arbetar i Helsingfors kan **arbeta en arbetsvecka** på en sommarstuga i Kuusamo, eller om det också kan finnas behov av att komma till arbetsplatsen i **Helsingfors**
 - om arbetsgivarens behov uppkommer mitt under arbetsdagen:
 - det är fråga om en arbetsuppgift som arbetsgivaren anvisat. Restiden utgör arbetstid och den anställda betalar själv resekostnaderna
- **Inverkan på arbetsskiftsförteckningen och arbetstiden:**
 - om man börjar arbetsdagen på distansarbetsplatsen och under dagen åker till ett fast tjänstgöringsställe eller ett annat arbetsställe på grund av att **man själv bestämmer detta/på förhand känner till behovet** (även fall då man kommit överens om distansarbete vissa dagar):
 - flexibel arbetstid: den anställda stämplar ut under tiden för resan => systemet med flexibel arbetstid möjliggör att den fasta arbetstiden innehåller avbrott som utgör egen tid
 - fast arbetstid: exempel: arbetstiden enligt arbetsskiftsförteckningen är kl. 9–16. Om den anställda reser till det fasta tjänstgöringsstället mitt under dagen, uppstår det på grund av resan ett ”underskott” på 30 minuter i arbetstiden, om underskottet inte arbetas in under någon annan tid.

- **tillämpas: § 19 mom. 3 i lönekapitlet: "Om en arbetsdag tillfälligt blir ofullständig på tjänsteinnehavarens eller arbetstagarens begäran eller av någon annan orsak som beror på den anställda själv och underskottet inte har arbetats in under någon annan tid, avdras från månadslönen den ovan nämnda timlönen för varje frånvarotimme."**
- i praktiken: arbetsgivaren kommer överens med den som utför distansarbete om hur man i praktiken går till väga om det uppstår ett underskott i arbetstiden på grund av att den anställda tar sig till tjänstgöringsstället mitt under dagen.

6: Arbetsresa från en distansarbetsplats till ett annat arbetsställe än ett fast tjänstgöringsställe under arbetsdagen, dvs. under arbetsskiftet:

- det är fråga om en arbetsresa
- restiden utgör inte arbetstid
- men arbetsgivaren ersätter skillnaden mellan resekostnaderna, se exempel 3–4
 - på motsvarande sätt utgör en återresa under arbetsdagen inte arbetstid, men arbetsgivaren ersätter skillnaden mellan resekostnaderna, se exempel 3–4
- **Tolkningen ovan gäller fall då: se exempel 5**
 - behovet av att åka till arbetsstället inte kommer till arbetstagarens kännedom oväntat mitt under ett arbetsskift.
- **Om arbetsgivaren (oväntat) förutsätter närvaro på arbetsplatsen, se exempel 5.**

PRECISERING gällande exempel 5 och 6 om resor under dagen:

- **Kan avtalas lokalt:**
 - arbetsgivaren kan också på den anställdas "begäran" bestämma att resan börjar hemifrån, varvid restiden utgör arbetstid och arbetsgivaren ersätter resekostnaderna
 - Exempel på ett fall där detta kan komma i fråga:
 - arbetstagarens fasta tjänstgöringsställe är plats X och han eller hon bor 5 km därifrån på plats Y. Arbetstagaren börjar dagen med distansarbete, men måste mitt under arbetsdagen åka till ett möte på plats Z, som ligger 1 km från bostaden Y och 6 km från det fasta tjänstgöringsstället X. Arbetsgivaren kan bestämma att arbetstagaren ska åka till mötet från sitt hem, varvid restiden betraktas som arbetstid och arbetsgivaren ersätter resekostnaderna.
 - genom ett lokalt kollektivavtal kan man till exempel komma överens om följande: om arbetstagaren har flera växlande arbetsställen som ligger långt ifrån varandra, kan man lokalt till exempel avtala om att arbetsgivaren delvis betalar ersättning för den tid som går åt till resan (på ett sätt som särskilt avtalas lokalt).

7: Om det i andra fall än i punkterna 5 och 6 finns behov av att mitt under arbetsdagen, dvs. under ett arbetsskift, t.ex. åka till ett möte/en kund. Här avses fall som kan jämföras med sådana

där den anställda arbetar på arbetsgivarens verksamhetsställe och mitt under arbetsdagen har behov av att företa tjänsteförrättningsresor, dvs. återkommande resor i anslutning till tjänsteutövning/arbetsuppgifter, vanligtvis från ett arbetsställe till ett annat eller från en fastställd avfärdsplats till en annan och tillbaka.

- se tidigare exempel gällande arbetsresor mellan distansarbetsplatsen och ett annat arbetsställe
- i övrigt utgör restiden mellan arbetsställena (då arbetsgivaren "förutsätter" närvaro) arbetstid och resekostnaderna ersätts i sin helhet
- **om det under arbetsdagen mellan besöken på arbetsställena är nödvändigt att besöka kontoret (antingen arbetsgivarens kontor eller "hemmakontoret") => lokala anvisningar ges:**
 - om den anställda besöker arbetsgivarens kontor => resorna utgör arbetstid + kostnaderna ersätts
 - om den anställda besöker hemmakontoret => arbetsgivaren beslutar => om arbetsgivaren tillåter besök på hemmakontoret => restiden utgör arbetstid + kostnaderna ersätts.

B. Andra exempel:

EXEMPEL 1:

Arbetstagaren bor vid punkt A och har sitt fasta tjänstgöringsställe 10 km därifrån vid punkt B. Till arbetsuppgifterna hör ett regelbundet återkommande möte vid arbetsställena C och D (ett arbetsställe som avses i AKTA bilaga 16 § 2). Arbetsställe C ligger 120 km (1,5 timmes resa) och arbetsställe D 150 km (2 timmars resa) från arbetstagarens bostad.

En arbetsresa, dvs. resan från bostaden till tjänstgöringsstället, arbetsplatsen eller en mötesplats och tillbaka, berättigar inte till ersättningar i andra fall än de som anges i AKTA bilaga 16 § 2 mom. 2–6.

Inom ramen för bestämmelserna om resekostnader i AKTA är det fråga om en arbetsresa när arbetstagaren reser till arbetsstället C eller D för ett möte som inleder arbetsdagen eller när arbetstagaren reser från arbetsstället C eller D i slutet av arbetsdagen. Detta innebär att restiden inte räknas som arbetstid och arbetstagaren får ersättning för skillnaden i resekostnaderna jämfört med den sedvanliga resan på 10 km (se bilaga 16 § 2 mom. 2).

Om arbetsgivaren och löntagarorganisationen anser det vara ändamålsenligt och skäligt, kan de dock genom ett lokalt kollektivavtal komma överens om att ersättning betalas till arbetstagaren för restiden.

Exempel 1.1: Ett möte som regelbundet hör till arbetsuppgifterna ordnas på arbetsställe C på 150 km avstånd från arbetstagarens bostad A. Arbetsgivaren och löntagarorganisationen kan genom ett lokalt kollektivavtal komma överens om att det till arbetstagaren för en del av restiden betalas en ersättning som motsvarar den kalkylerade timlönen, eftersom det går åt betydligt längre tid till arbetsresan, som inte utgör arbetstid, än normalt.

Exempel 1.2: Ett möte som regelbundet hör till arbetsuppgifterna ordnas på arbetsställe D. Resan från arbetstagarens bostad A till arbetsställe D tar enligt en karttjänst 2 timmar, då man reser på så kort tid och till så låga totalkostnader som möjligt. Arbetsgivaren och löntagarorganisationen kan genom ett lokalt kollektivavtal komma överens om att det till arbetstagaren för den del av den uppskattade restiden som överstiger en viss restid betalas en ersättning som motsvarar den kalkylerade timlönen, eftersom det går åt betydligt längre tid till arbetsresan än normalt.

Även andra typer av lokala lösningar är möjliga om man når samförstånd.

Det kan vara motiverat att avtala om saken till exempel när man på grund av arbetets natur måste företa arbetsresor som avviker betydligt från det normala och är avsevärt långa så ofta att en partiell ersättning för restiden kan anses vara skälig. Enbart det faktum att arbetstagaren har flera arbetsställen är inte, åtminstone inte i allmänhet, ett motiverat skäl att betala ersättning för restiden. När man överväger att avtala om saken ska man beakta kravet på opartiskt bemötande av de anställda.

EXEMPEL 2:

En tjänsteinnehavare i stad X har beordrats att företa en tjänsteresa till staden Y för en arbetsrelaterad sammankomst på torsdag kl. 13–17. Resan hemifrån till staden Y tar 4 timmar och tjänsteinnehavaren påbörjar tjänsteresan kl. 9 med tåg. Tjänsteinnehavarens planerade arbetsskift är kl. 9–17.

Av den tid som använts för tjänsteresan räknas endast den tid som åtgått för skötseln av arbetsuppgifter in i arbetstiden. Tjänsteresan hemifrån börjar kl. 9 och tjänsteinnehavaren är framme i staden Y kl. 13 när sammankomsten börjar. Den tid som använts för resan räknas inte som arbetstid, arbetstiden förlängs inte på grund av restiden. Som arbetstid räknas den tid som använts för skötseln av arbetsuppgifter, dvs. kl. 13–17.

Återresan från staden Y till tjänsteinnehavarens hem börjar kl. 17 och slutar kl. 21. Restiden som går åt till återresan utgör inte arbetstid.

Arbetsgivaren kan i arbetsskiftsplaneringen beakta belastningen som orsakas av resor utanför arbetstiden genom att planera tjänsteinnehavarens nästa arbetsdag så att den börjar senare än normalt, till exempel klockan 10.00.

Arbetsgivaren bör komma ihåg att från fall till fall beakta belastningen i anslutning till resor utanför arbetstiden och arbetsgivarens arbets säkerhetsskyldigheter, bl.a. för att undvika och minska belastningsfaktorerna i arbetet. Arbetsrelaterade resor utanför arbetstid kan vara en sådan belastningsfaktor.

Arbetsgivaren och tjänsteinnehavaren kan också exempelvis komma överens om att tjänsteinnehavaren arbetar på tågresan hem i t.ex. två timmar. Om man kommer överens om detta, räknas den tid som används för arbete som arbetstid. Arbets skiftsförteckningen ska ändras till behövliga delar.

EXEMPEL 3:

En anställd ledsagar en patient från centralsjukhuset till universitetssjukhuset med ambulans utanför den anställdas sedvanliga arbetsområde. Arbetsgivaren ger ett tjänstereseförordnande.

Restiden utgör arbetstid, eftersom det är fråga om skötsel av en arbetsuppgift, dvs. beledsagande av en patient.

Arbets skiftet slutar enligt den fastställda arbetsskiftsförteckningen kl. 16. Patienten har kommit fram till universitetssjukhuset vid denna tidpunkt.

Återresan utan patienten utgör inte arbetstid. Situationen förändras inte av att den anställda reser med ambulans tillbaka till centralsjukhuset och först därifrån beger sig hem.

Arbetsgivaren och löntagarorganisationen kan komma överens om att den anställda betalas en ersättning som motsvarar den kalkylerade timlönen, t.ex. för en del av

restiden. Detta kan vara motiverat t.ex. i fall där tjänsteresor företas ofta och om den anställda får kännedom om dem med kort varsel. När man överväger att avtala om saken ska man beakta kravet på opartiskt bemötande av de anställda.

Om den anställda som ledsagat patienten däremot har som uppgift att köra ambulansen tillbaka eller har någon annan arbetsuppgift på återresan (t.ex. att ha hand om sjukhusets vårdutrustning eller mediciner), räknas återresan till centralsjukhuset som arbetstid.